

MIRALDA MADEINUSA

JORNADES

Poètiques del signe i del *détour*

Divendres 20 i dissabte 21 de gener de 2017

Detall de la publicació *Santa Comida / Holy Food*, El Museo del Barrio, Nova York, 1984.

MAC
BA

MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
DE BARCELONA

EN LES RELIGIONS DE L'ATLÀNTIC NEGRE, un ampli registre de gestos, signes i objectes componen la textura quotidiana del practicant: gestos i objectes que teixeixen relacions afectives amb les divinitats i la comunitat; paraules i somnis que comuniquen uns mons i n'emmascaren d'altres; signes que sorgeixen de les guerres transculturals en la violència colonial. Poètica, signe i màscara són estratègies que articulen aquestes relacions en el dia a dia sota altres formes i aparences, fent referència al que l'escriptor Édouard Glissant denominava «disfressar sota el símbol, dir sense dir» o «la pràctica del *détour* o desviament».

Mitjançant un programa que combina la conversa, el concert performàtic, la deriva a la ciutat i la trobada entorn de l'àpat en comú, aquestes jornades pretenen activar la instal·lació *Santa Comida* de l'artista Antoni Miralda, que actualment es pot veure a la Capella MACBA, des de dos registres de lectura. El primer és el marc de l'Atlàntic negre i indígena que entén el candomblé, la cultura winti, la pràctica del vudú o la santeria com uns complexos sistemes culturals i espirituals que sorgeixen a Amèrica com a tàctiques de resistència al colonialisme, fruit de l'articulació de la diàspora africana d'idees i persones amb els sabers autòctons. El segon registre proposa explorar aquestes tradicions des de la intimitat i la quotidianitat: des de les micropràctiques –com el relat, la conversa, la cançó, l'apotecaria i la cuina– que teixeixen la densitat mundana del ritual.

Programa comissariat per Julia Morandeira en el marc de l'exposició *MIRALDA MADEINUSA*.

Programa

DIVENDRES 20 DE GENER

Conferències i projecció

19 h Projecció d'*Ojos para mis enemigos*, 2014 (14 min), i de *Nocturne*, 2014 (30 min), de Beatriz Santiago Muñoz

20 – 20.45 h *Alimento para cabezas selectas*: presentació a càrrec de John Mason

20.45 – 21.30 h *Superstición / Hablando bajo recuerdos*: performance combinant paraula, acció, objectes i música, a càrrec de Natalia Sorzano

DISSABTE 21 DE GENER

Degustació i sobretaula

13.30 – 17 h *Diàspora i religió a la cuina*. La cuina és un laboratori de relats, història, espiritualitat i afectes en la geografia de l'Atlàntic negre. És un lloc on es creen i es cuinen vincles, entre déus, practicants i la història. Aquesta activitat proposa la preparació i la degustació col·lectives de diferents plats amb ingredients i elements que donen compte de la diàspora i la circulació de persones, aliments i idees a través de l'Atlàntic, al llarg de la història i en el present, així com dels processos de transculturització i resistència dels quals són el resultat. Després de la degustació hi haurà una sobretaula en la qual els participants debatran sobre qüestions que es plantegen en l'obra de Miralda *Santa Comida*: colonialisme i sistemes d'esclavatge en la història de l'Atlàntic, receptes diaspòriques i antropologia del menjar, institucions afrodescendents i santeria a Barcelona.

Amb Roger Canals, l'equip de Food Cultura, Alexis Hechavarría, Yonder de Jesús, John Mason, Karo Moret Miranda, Stephan Palmié i César Trasobares.

Cerimònia ioruba

17 – 20 h Cerimònia en honor de Yemayà, a càrrec de Yonder de Jesús en col·laboració amb Boris Benancio Reyes Montalvo, Clemente Raydel Medina Sibori i Aurelio (Piri) Morales.

Yemayà és la mare de tots els fills de la terra: representa l'úter en totes les espècies com a font de la vida, la fertilitat i la maternitat, així com la intel·lectualitat, la sapiència i els caràcters canviants, com el mar. El seu símbol són les ones del mar, per això el seu ball en recorda el moviment, i porta un mantell de crepè amb un vestit blau marí, amb petites campanetes cosides i que pot incloure adorns en blau i blanc. També porta un ventall i un cinturó ample de cotó a la cintura amb un romboide a l'alçada de l'estómac.

Els protagonistes de la cerimònia són els tambors Batà, una família de tres tambors –lyá, Itótele i Okónkolo– que es toquen simultàniament per crear polirítmies, i els tambors Aberinkula, tambors profans, no consagrats.

Participants

ROGER CANALS (Barcelona, 1980) és doctor en Antropologia Social per l'École des hautes études en sciences sociales (EHESS) de París i per la Universitat de Barcelona. Especialista en antropologia visual i en religions afroamericanes, és autor de nombrosos articles i treballs acadèmics. La seva recerca s'ha centrat en el culte a María Lionza (Venezuela) i en la pràctica de les religions afroamericanes a Puerto Rico i a Barcelona. Ha realitzat diversos documentals etnogràfics internacionalment reconeguts, entre els quals destaquen *Rostres d'una divinitat veneçolana* (2007) i *Una deessa en moviment (María Lionza a Barcelona)* (2016). Ha estat investigador invitat a la Universitat de Manchester i a l'Instituto de Estudios del Caribe de Puerto Rico. Actualment és professor i investigador al Departament d'Antropologia Social de la Universitat de Barcelona.

FOOD CULTURA és un projecte internacional iniciat l'any 2000 per l'artista Antoni Miralda i la xef Montse Guillén. Un Mercat i un Estómac, un Arxiu i una Boca, un Centre d'Intercanvi i un Cervell, un Laboratori i una Llengua; tots aquests conceptes són útils per definir Food Cultura. És en aquest singular aparell digestiu on es conjuguen totes les dimensions culturals del menjar: l'exploració i l'estudi de la nutrició, la celebració de la diversitat de formes i experiències entorn del seu ritual, i la creació inspirada en els aliments i la gastronomia.

ALEXIS HECHAVARRÍA (Las Mangas, Cuba, 1971) és músic, poeta i narrador. Diplomant en Magisteri per l'Escuela Pedagógica Rubén Bravo Álvarez de Manzanillo de Cuba, també va fer estudis de música al conservatori Fernando Carnicer de l'Havana, on va estudiar harmonia i orquestració amb el professor, compositor, arranjador i director d'orquestra cubà Armando Romeu González. En la seva faceta d'escriptor, és membre de l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya (ACEC) i, el 2014, va publicar a Espanya amb Ediciones Carena el llibre de contes *Por esta vez te has salvado*. L'any 1997 Alexis Hechavarría es va consagrar com a sacerdot d'Obatalà, i el 2005 com a sacerdot d'Ifà (babalawo).

YONDER DE JESÚS és percussionista i fill de Yemayà. Graduat a l'Escuela Nacional de Instructores de Arte de l'Havana el 1992 com a instructor de percussió, ha treballat com a percussionista a Cuba en agrupacions com Héctor Valentín y su Grupo, Isaac Delgado y su Orquesta i Klimax, del seu mestre Giraldo Piloto. A Espanya, ha format part com a bateria de l'agrupació de la cantant cubana Lucrecia Pérez i és membre de la gloriosa Orquestra Plateria, on fa més de deu anys que és percussionista i baterista. La seva música comprèn la interpretació de ritmes que van des del gènere afrocubà, el Son cubà, la salsa, la salsa-fusió, el jazz i el jazz llatí, i ha estat reconeguda amb diversos premis com el Grammy Llatí de música tradicional al millor àlbum folklòric (2001)

i la nominació el 2011 a la categoria de millor àlbum de música tropical contemporània. Actualment dirigeix el seu propi projecte, Ashé Project, dedicat a la música cubana i músiques del món, una tasca que compagina amb la col·laboració en diversos projectes.

JOHN MASON és investigador, educador, escriptor, poeta, dramaturg, músic, compositor, fotògraf, escultor ioruba, endeví i sacerdot d'Obatalà iniciat el 1970. Es gradua a la City University de Nova York (CUNY), i el 1999 rep una beca Guggenheim en folklore. Ha estat instructor d'educació bàsica en el programa Manpower i de Música & Cultura per al Centro de Estudios Puertorriqueños, tots dos a la CUNY, i ha dut a terme nombroses activitats educatives comunitàries, per a joves i grans, a East Harlem i Bedford-Stuyvesant. El 1973, Mason cofunda el Yoruba Theological Archministry, un centre d'investigació situat a Brooklyn que actualment dirigeix, dedicat a l'estudi intensiu i extensiu de tots els aspectes de la cultura ioruba a les Amèriques i a l'Àfrica Occidental. Ha publicat nombrosos llibres sobre aquest moviment cultural, entre els quals destaquen *Orisa: New World Black Gods* (2016), *Beads, Body and Soul: Art and Light in the Yoruba Universe*, amb Henry John Drewal (1998), i *Orin Orisa: Songs for Selected Heads* (1992), entre molts d'altres. Com a percussionista tradicional, de jazz i poeta, el 1998 forma la MASON-JAM-JA BAND, i compon peces musicals inspirades en els ritmes clàssics de l'Àfrica Occidental que proven d'expandir el vocabulari improvisacional de la música espiritual, bebop, hard bop, afrolatina i rap. Mason és, a més, col·laborador de Miralda a *Santa Comida*.

JULIA MORANDEIRA ARRIZABALAGA és investigadora i comissària independent. Llicenciada en Humanitats per la Universitat Pompeu Fabra (2008) i màster en Cultures visuals pel Goldsmiths College de Londres (2009), Morandeira és membre del grup de recerca Península i del col·lectiu artístic Declinació Magnética. Entre els seus projectes recents destaquen el curs «Afinidades caníbales» durant el semestre de tardor a l'ArtCenter/South Florida, Miami (2016); l'exposició *ATLAS de las ruinas DE EUROPA* a CentroCentro Madrid (2016), comissariada amb José Riello; la publicació *Be careful with each other so we can be dangerous together*, realitzada a Beta Local, Puerto Rico (2016); la posada en marxa de *Casa Canibal* al Centro Cultural de España de Costa Rica (2015); l'exposició *Canibalia* a la Kadist Art Foundation de París (2015), així com la codirecció, al costat de Margarida Mendes, de la futura Escuelita al CA2M-Centro de Arte Dos de Mayo de Madrid.

KARO MORET MIRANDA és historiadora. Llicenciada en Història i Antropologia Visual per la Universitat de Barcelona i amb un màster en Història del Món de la Universitat Pompeu Fabra, el seu treball se centra en la investigació, l'estudi i la defensa de la seva herència afro-cubana, a fi de millorar i divulgar el coneixement

africà en la diàspora. El seu interès per la comunicació, la religió, la història i les arts visuals l'ha dut a realitzar documentals i entrevistes per a diferents webs d'organitzacions sense ànim de lucre, projectes en què els estudis d'història i antropologia es donen la mà. Publica i fa regularment conferències sobre les institucions afrodescendents i la construcció d'identitat a Cuba, així com la seva representació. Actualment és doctoranda a la Universitat Pompeu Fabra, amb una beca predoctoral FI de tres anys.

STEPHAN PALMIÉ (Garmisch-Partenkirchen, Alemanya, 1959) és doctor en Filosofia per la Universitat de Munic, 1989 (Memòria d'habilitació, Universitat de Munic, 1999) i professor d'Antropologia a la Universitat de Chicago. És autor de *Das Exil der Götter: Geschichte und Vorstellungswelt einer afrokubanischen Religion* (1991), *Wizards and Scientists: Explorations in Afro-Cuban Modernity and Tradition* (2002) i *The Cooking of History: How Not to Study Afro-Cuban Religion* (2013), i editor de diversos volums sobre l'antropologia i la història del Carib i l'Atlàntic africà.

BEATRIZ SANTIAGO MUÑOZ és artista i cineasta, nascuda i resident a San Juan de Puerto Rico. Estudia cinema i vídeo a l'Art Institute de Chicago, on obté un màster en arts (1997). El seu treball entrellaça aspectes del feminisme, la psicoanàlisi, l'etnografia, el cinema experimental o el teatre per explorar la formació de comunitats, estructures visuals i polítiques (com el ritual o els elements postmilitars), així com diverses narratives del Carib. Les seves exposicions individuals recents inclouen *Song, Strategy, Sign* al New Museum de Nova York (2016); *A Universe of Fragile Mirrors* al PAMM, Miami (2016); *Post-Military Cinema* a la Transmission Gallery, Glasgow International (2014), i *The Black Cave* a Gasworks, Londres, en col·laboració amb la Tate Modern (2013), entre d'altres. El seu treball s'ha exposat en molts altres contextos, com el Guggenheim o el Brooklyn Museum de Nova York, la Trienal Poli/Gràfica de San Juan de Puerto Rico o el Museo de Arte Moderno de Santo Domingo a la República Dominicana, i ha estat seleccionat per a la Contour Biennale de 2017. Beatriz Santiago Muñoz és cofundadora de Beta Local a San Juan, on continua organitzant els Seminaris Itinerants.

NATALIA SORZANO (NIKA) és música i artista. Es va graduar en Dret i Art a la Universidad de los Andes a Bogotà (2010) i té un mestratge en Belles Arts del Piet Zwart Institute d'Holanda (2016). Viu entre les ciutats de Rotterdam i Bogotà. Algunes de les seves exposicions recents han tingut lloc a la secció d'Artecámara, ArtBo (Bogotà, 2016), TENT (Rotterdam, 2016), Wolfart Space (Rotterdam, 2016), Tegenboschvanvreden Gallery (Amsterdam, 2015) i BAR Project (Barcelona, 2015). El seu treball s'ha presentat en espais d'Amèrica Llatina com la municipalitat de

Miraflores (Lima, 2009), Proyectos Ultravioleta (Ciutat de Guatemala, 2010), Des Pecho (San José, 2011), Museo La ENE (Buenos Aires, 2012), Salón Regional (Bogotà, 2012) o La Otra Bienal de Bogotá (2013). Fa servir tècniques mixtes per indagar sobre la fe col·lectiva i els vincles amb els imaginaris culturals del passat, amb les seves contínues transformacions. A través de la música, els objectes i la ficció, exemplifica troballes que lliguen emocions amb paisatges, relacions i realitats polítiques emmascarades per símbols.

CÉSAR TRASOBARES (Holguín, Cuba, 1949) és un artista, activista, escriptor, consultor d'art públic i comissari, que viu al barri de Little Havana a Miami. Actualment és consultor artístic per al Village of Key Biscayne Public Art Program, a Florida (des del 2003). Com a director executiu del programa Art in Public Places de Miami-Dade (1985-1990), va aconseguir la posada en pràctica del decret Percent for Art [Percentatge per a l'art], coordinant amb el personal del programa totes les activitats de la junta del programa i el seu comitè assessor. També va supervisar la realització d'importantes obres *site-specific* per a edificis governamentals, centres comunitaris i parcs d'artistes com Edward Ruscha, Oldenburg, Van Bruggen, Nam June Paik, Elyn Zimmerman i Purvis Young, entre d'altres. El 2015 va organitzar una retrospectiva sobre la ceràmica de Carlos Alfonzo, en la qual va incloure els seus grans murals. Trasobares, que ha col·laborat amb Miralda durant més de trenta anys, va contribuir amb dos textos en el catàleg de l'exposició *MIRALDA MADEINUSA* realitzada al MACBA. Actualment està escrivint *Among Friends*, una memòria sobre la seva amistat amb els artistes Carlos Alfonzo, Félix González-Torres i Ana Mendieta.

Publicacions

MIRALDA MADEINUSA. Amb textos de Suzie Aron, Néstor García Canclini, Josep M. Martí Font, John Mason, Muntadas, César Trasobares, James Wines, Vicent Todolí, i una cronotopografia de José Luis Gallero; 630 il·lustracions color i b/n; 252 p. Barcelona: MACBA, 2016. Edicions en català, castellà i anglès.

Pierre Restany: *Miralda!*
« *Une vie d'artiste* » (1981)
i *Dix ans sont passés: le Mont-Serré donne sur la Terrasse* (1991).
«Quaderns portàtils»,
núm. 33. Barcelona:
MACBA, 2016. Edició en francès.
[<http://macba.cat/ca/quadern-portatil-miralda>]

Info Jornades

Capella MACBA. 5 € cada sessió amb inscripció prèvia. Gratuït amb carnet Amic (divendres 20).

La cerimònia ioruba és gratuïta i no requereix inscripció prèvia.

Visita participativa amb degustació

Sala *El Internacional Tapas Bar & Restaurant*
Consulteu els horaris a www.macba.cat

Horaris museu

Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 a 19.30 h
Dimarts no festius, tancat
Dissabtes, de 10 a 21 h
Diumenges i festius, de 10 a 15 h

L'entrada al museu té validesa durant un mes. Activeu-la a la recepció i torneu tantes vegades com vulgueu.

MACBA

Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
www.macba.cat

Segueix-nos

#Miralda

Patrocina

